

Õiguskantsler

Teie 18.07.2020 nr

Meie 17.08.2020 nr 7-5/201255/2004524

Üldhooldusteenuse eest tasumine

Austatud avaldaja

Küsisite, kuidas on hooldekodu koha eest tasumine korraldatud siis, kui inimesel pole lähisugulasi, kes peaksid perekonnaseaduse kohaselt talle elatist maksma.

Tänan Teid olulise küsimuse eest.

[Sotsiaalhoolekande seadus](#) (SHS) paneb kohalikule omavalitsusele sotsiaalteenuste korraldamise kohustuse selleks, et teha need teenused inimestele kättesaadavaks. Selle seaduse järgi peab kohalik omavalitsus korraldama ka üldhooldusteenust. Valla- või linnavalitsus võib sotsiaalteenuste osutamise eest võtta inimeselt tasu, kuid seejuures peab arvestama inimese varanduslikku seisuga ning nõudega, et sotsiaalteenuse eest võetava tasu suurus ei tohi olla teenuse saamise takistuseks (SHS § 16).

Üldine põhimõte on, et igaüks tasub talle vajalike sotsiaalteenuste eest ise ([sotsiaalseadustiku üldosa seaduse](#) (SÜS) § 5 lg 1). Kui inimesel ei ole lähisugulasi ning tema sissetulekud koosnevad vaid pensionist ja puudetoetusest, mille arvelt pole võimalik kõiki sotsiaalteenuse kulusid katta, peab puudujääva osa katma valla- või linnavalitsus. Teenuse eest makstes tuleb omavalitsusel arvestada, et inimesele peab jääma raha ka muudeks vajalikeks kulutusteks.

Kui üksikul inimesel on korter, mida ta ei kasuta ja suure tõenäosusega elamiseks ei vaja, saab ta selle arvel tasuda ka talle vajalike sotsiaalteenuste eest. Olenevalt olukorrast võib korteri välja üürida, müüa või kasutada seda ülalpidamislepingu sõlmimisel (vt [võlaõigusseaduse](#) § 572). Seda kõike siiski tingimusel, et tegemist on realiseeritava varaga, s.t leidub üüri-, ostu- või muid huvilisi.

Valla- või linnavalitsus ei saa inimeselt vara käsutamist nõuda ([Riigikohtu otsus](#), p 170). Seega, kui inimene ei soovi oma korterit hooldekodukoha eest tasumiseks müüa ega üürida, ei saa kohalik omavalitsus teda selleks kohustada. Küll aga saab valla- või linnavalitsus arvestada selle vara olemasoluga teenuse eest tasu küsimisel. Samuti võib valla- või linnavalitsus siis, kui on selge, et vara käsutamata jätmise tagajärjel jääb inimene hooldekodukoha eest tasumisel hätta, maksta inimese eest rohkem kui selleks on kohalikul omavalitsusel alust. Seda tehes võib ta arvestada, et nõuab enamakstud summa inimeselt ([võlaõigusseaduse](#) § 1018 jj) või tema pärijatelt ([pärimisseaduse](#) § 130) hiljem välja.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Võib küsida, miks pole Riigikogu otsustanud sotsiaalteenuste eest tasumist korraldada nii, et tasu küsimisel võetaks arvesse üksnes inimese sissetulekuid ja muud vara ei arvestata. Siiski pole alust väiteks, et Riigikogu oleks asja teisiti otsustades läinud vastuollu põhiseadusega: ka põhiseaduse järgi vastutab igaüks oma toimetuleku eest esmajoones ise ning riik tuleb hoolekande vormis appi alles siis, kui inimese oma jõududest jääb väheks. See ei tähenda, et riik ei võiks soovi korral olla heldem, ent riigilt pole alust nõuda rohkem kui põhiseadus nõuab. Tegemist on majandusliku ja sotsiaalpoliitilise otsusega, mida saab teha üksnes Riigikogu.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Kärt Muller 693 8418
Kart.Muller@oiguskantsler.ee